

Moniammatillisesta yksiköstä ratkaisu pienten kuntien arjen turvallisuuuteen?

Minna Joensuu, hankejohtaja, Pohjois-Savon pelastuslaitos
Suomen Ensihoitoalan Liiton Opintopäivät, Kuopio 8.4.2017

Pelastustoimen ja ensihoitopalvelun hybridiyksikkö tuottavasti kansalaisen turvaverkkona -hanke

Tavoitteet

- Selvittää moniammatillisten yksiköiden (ensihoitaja-palomies), toimintaa ja sen vaikutuksia kansalaisten terveys- ja turvallisuuspalveluihin sekä kustannuksiin harvaan asutuilla seuduilla
- Tuottaa tietoa moniammatillisten yksiköiden toiminnasta käytännössä, siihen liittyvistä haasteista sekä kuvata moniammatillisten yksiköiden vaikutuksia alueen kuntalaisille ja yhteiskunnan kustannuksille
- Tuottaa tietoa moniammatilliseen ensihoitaja-palomies -yksikköön liittyvistä erityispiirteistä sekä työn käytännön organisoinnissa erityisesti huomioitavista asioista

Missä tuloksia voidaan käyttää?

- Kehitettäessä ensihoito- ja pelastuspalvelua sekä paikallisesti että valtakunnallisesti erityisesti harvaan asutuilla seuduilla
- Pohdittaessa keinoja toteuttaa maakuntahallinnon uudistuksen mukaista sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen yhteistyötä sekä etsittäessä synergiaetuja hallinnonalojen kesken ensihoito- ja ensivastetoimintaan
- Etsittäessä keinoja edistää ensihoitopalvelun ja pelastustoimen sekä niihin integroitujen muiden kotiin vietyjen palvelujen kokonaisuuden hallintaa tulevan maakuntahallinnon uudistamisen mukaisesti

8.4.2017

Minna Joensuu, hankejohtaja

POHJOIS-SAVON
PELASTUSLAITOS

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Mitä on arjen turvallisuus?

- Rauhallista ja turvallista asumista
- Luottamusta avun saamiseen
- Auttamisvalmiutta
- Sosiaalista tukiverkosta
- Tietoisuutta elämänhallinnasta
- Lämmintä asuntoa
- Palokuntaa ja poliisia, apua lähellä ja nopeasti
- Asiantuntevaa henkilökuntaa palveluissa
- Alueellista tasavertaisuutta
- "Joku välittää siitä, olenko käynyt postilaatikolla"

(SPR Satakunnan piiri)

8.4.2017

Minna Joensuu, hankejohtaja

POHJOIS-SAVON
PELASTUSLAITOS

PSR
PALOSUOJELURAHASTO

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

XAMK

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Mikä on moniammatillinen yksikkö?

- Toimintamalli, jolla halutaan mahdollistaa kiireellisen avun turvaaminen niin pelastustoimen kuin ensihoitopalvelun tehtävissä harvaan asutuilla alueilla perustuen yhteisten resurssien kustannustehokkaaseen käyttöön
- Muodostuu ensihoitaja-palomies -työparista, ajoneuvon tai ajoneuvojen sekä kaluston muodostamasta yksiköstä
- Osallistuu alueen kiireellisten ja kiireettömien tehtävien hoitamisen lisäksi myös kotiin vietävien sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen palvelujen tukemiseen
 - Tällaisia tehtäviä voivat olla mm. kotisairaaloiminnan tukeminen, tiedotus- ja valistustoiminta, turvallisuuskoulutus, pelastustoimen valvontatehtävät sekä alueen palokuntien koulutuksiin ja harjoituksiin osallistuminen
- Tavoitteena on myös tukea kotona selviytymistä ja ehkäistä kotiympäristön onnettomuuksia
- Pystyy aloittamaan nopeammin ensivaiheen toimenpiteet kiireellisissä ensihoidon tai pelastustoiminnan tehtävissä, jotka ovat yleensä merkityksellisimmät selviytymisen, pelastamisen ja lisävahinkojen estämisen kannalta
- Toimintaa eri muodoissa on tällä hetkellä Etelä-Savossa, Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa, Keski-Suomessa moniammatillisen yksikön toiminta alkaa toukokuussa 2017

POHJOIS-SAVON
PELASTUSLAITOS

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

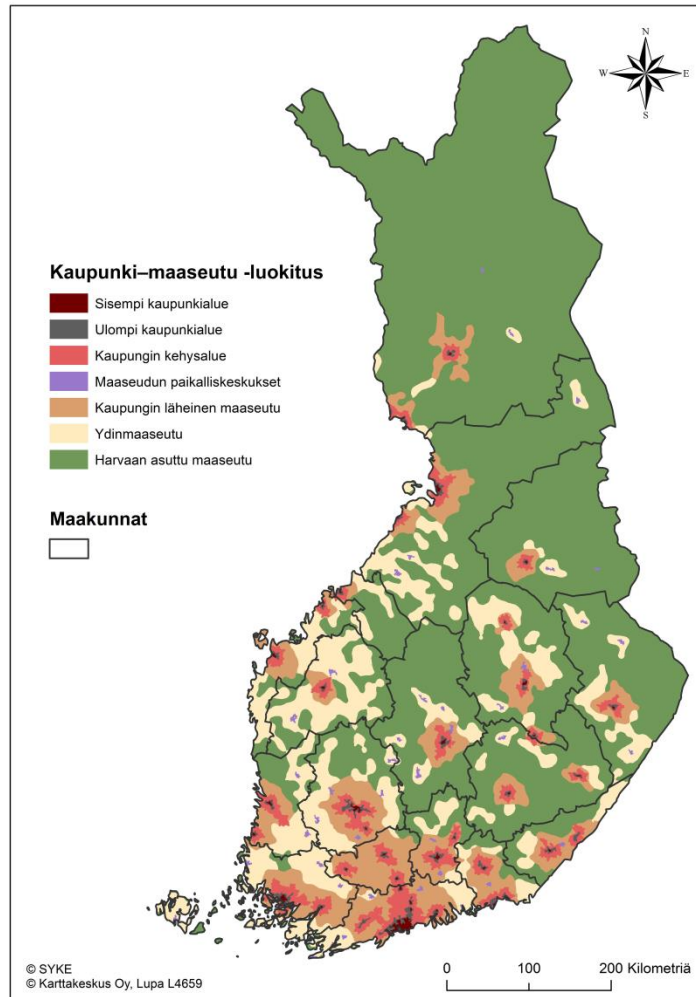
Miksi?

Koska...

- Julkisten resurssien pienentyessä, väestön ikärakenteen muuttuessa ja maaseudun väestön harventuessa pelastuksen ja ensihoidon palvelujen turvaaminen vaatii jatkuvaa kehittämistyötä
- On olemassa kasvava tarve terveydenhuollon ja pelastustoimen viranomaistehtävien synergiaetujen laajemmalle hyödyntämiselle ennaltaehkäisevässä ja operatiivisessa työssä
- Toimintamalli mahdollistaa pelastustoimen ja terveystoimen yhteistyön sekä saattaa tuottaa synergiaetuja hallinnonalojen kesken ensihoito- ja ensivastetoimintaan
- On huolehdittava ensihoidon ja pelastustoimen palveluverkon kattavuudesta ja toimintaedellytyksistä kansalaisten turvallisuuden ja terveydenhuollon turvaamiseksi

8.4.2017

Minna Joensuu, hankejohtaja

POHJOIS-SAVON
PELASTUSLAITOS

PSR
PALOSUOJELURAHASTO

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

XAMK
Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Moniammatillinen yhteistyö

- Eri ammattiryhmien tietojen ja taitojen yhteensovittamista yhteisessä toiminnassa, jossa päätöksistä neuvotellaan ja sitoudutaan tavoitteelliseen yhteistoimintaan
- Edellytyksinä ovat yhteistyörakenteet, jotka sisältävät johtamiskulttuurin, resurssit, koulutuksen, yhteisen päämäärän, toisen tuntemisen, vuorovaikutustaidot, määritelmät työnjaosta ja oman asiantuntijuuden sisäistämisenä
- Yhteistyölle on ominaista keskinäinen arvostus ja yhteistoiminnallisuus ja se edellyttää osa-puolten roolien selkeyttä, päätöksentekoon osallistumista ja vastuuta
- Usein moniammatillisen yhteistyön edellytykset ovat myös sen haasteita, joista keskeisimpiä ovat joustavat roolit, vastuukysymysten määrittely, yhteisen tiedon luomisen käytännöt sekä tiimityön ja vuorovaikutustaitojen oppiminen
- Moniammatillisessa toiminnassa tehtäväkuvien laajentuessa pitää huomioida myös ammatti-identiteetin kokemiseen liittyvät tekijät, kun toimitaan yhdessä samojen asioiden parissa ja ollaan samoissa tehtävissä erilaisilla koulutustaustoilla

POHJOIS-SAVON
PELASTUSLAITOS

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Henkilöstökysely ja sen toteutus

- Kysely toteutettiin sähköisenä kyselynä Webropol-ohjelmalla joulutammikuussa 2016-17
- Kysely lähetettiin Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon moniammatillisissa yksiköissä työskenteleville (209 henkilöä) ja vastauksia saatiin 66 (32 %)
- Vastausmuistutuksia lähetettiin kolme
- Kyselyssä oli taustakysymysten lisäksi 18 avointa kysymystä, joilla kartoitettiin monipuolisesti yksiköiden toimintamallin ominaisuuksia, päivittäistoimintaa, toimintaan liittyvää koulutusta ja osaamista, työ- ja potilasturvallisuutta sekä työparityöskentelyä ja yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa
- Aineisto analysoitiin sisällönanalyysillä, alkuperäislöydöksiä 1328 kpl, jotka luokiteltiin 16 eri kategoriaan

POHJOIS-SAVON
PELASTUSLAITOS

PALOSUOJELURAHASTO

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Toimintamalli vastaajien silmin

Vahvuuksia:

- Kyky toimia laaja-alaisesti erityyppisissä ensihoidon ja pelastustoimen tehtävissä
- Ensihoitajat kokivat hyötyä pelastuksen toimintatapojen tuntemisesta
- Pelastustoimen tehtävillä toimiminen ja kotihoidon tukeminen pienessä kunnassa
- Pieni, yhteenhitsautunut ja motivoitunut tiimi
- Oman osaamisen ja ymmärryksen laajeneminen, sopimuspalokuntien ammattimainen koulutus

Heikkouksia:

- Ensihoitopainotteisuus, erityisesti pitkät siirtokyydit
- Päällekkäiset tehtävät
- Puuttuva osaaminen/pätevyydet
- Epäselvät vastuusuhteet/epäselvät ohjeet
- Pelastustoimen tehtävien vähyyys ja harjoittelun puute
- Kenttäjohtaja pitää tiukasti kiinni ensihoidon vahvuuksista

8.4.2017

Minna Joensuu, hankejohtaja

POHJOIS-SAVON
PELASTUSLAITOS

PALOSUOJELURAHASTO

KYS

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Toimintamalli vastaajien silmin

Mahdollisuuksia:

- Monipuolinen työnkuva ja työn sisällön laajuus
- Moniammatillisuuden tuomat synergiaedut
- Mahdollisuus turvata ensihoito- ja terveystalvaiden sekä päätoimisen pelastajan säilyminen pienemmissä kunnissa ja maaseudulla
- Kiireettömien tehtävien tekeminen kiireellisten tehtävien lomassa
- Mahdollisuus tarkastella ihmisten asuinymäristöä ja paloturvallisuutta ja valistaa heitä ensihoitotehtävillä tilanteen sen salliessa
- Toimintamallin laajempi käyttöönotto
- Ensihoidon ja pelastuksen yhteiset koulutukset
- Kustannustehokkaammat palvelut
- Henkilöstön erikoisosaamisen parempi hyödyntäminen

POHJOIS-SAVON
PELASTUSLAITOS

PALOSUOJELURAHASTO

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Toimintamalli henkilöstön silmin

Aake Roininen /Savon Sanomat

Kehittämishaasteita:

- Kasvavat ensihoidon tehtävämäärät
- Motivaation pysyminen, työntekijöiden motivointi ja mallin tuomien hyötyjen ymmärtäminen
- Henkilöstön pysyvyys
- Moniammatilliseen toimintaan kouluttaminen
- Koulutuksen kehittäminen
- Palkkauksen kehittäminen
- Parempi yhteydenpito ja tutustuminen yhteistyöorganisaatioiden toimintaan

POHJOIS-SAVON
PELASTUSLAITOS

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Moniammatillisen yksikön ideaalimalli - työntekijät

- **Ensihoitaja** - hoitotason pätevyys ja sopimuspalomieskurssit
- **Palomies** – pelastajatutkinto ja vähintään lähihoitajatutkinto (ensihoidon suuntautuminen) ja lääkeluvat
- Riittävän hyvä tiedollinen ja taidollinen osaaminen sekä kohtalaisen laaja työkokemus oman alan töistä
- Kokemusta toisen alan tehtävistä, jotta yksikkö voisi toimia tehokkaasti eri tehtävissä.
- Kykyä toimia johtajana
- Paineensietokykyä, ongelmanratkaisukykyä sekä kokemusta ja rohkeutta tehdä itsenäisiä päätöksiä.
- Työnkuvaan liittyvät erillisvaatimukset huomioidaan palkassa
- Motivoitunut toimimaan moniammatillisessa hybridiyksikössä. Hän on aidosti kiinnostunut tehtävästä ja toimenkuvasta. Hän on sitoutunut yksikön toimintaan ja hänellä on halu kehittää itseään ja hybridiyksikköä.

8.4.2017

Minna Joensuu, hankejohtaja

POHJOIS-SAVON
PELASTUSLAITOS

PALOSUOJELURAHASTO

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Ideaalimalli – toiminnan periaatteita

- Sama työnantaja ja sama työaika
- Pysyvä henkilöstö, jolla on mahdollisuus työkiertoon
- Laaja-alainen perehtymisen hybridiyksikön erityispiirteisiin ja vastuualueisiin
- Tutustuminen oman alueen paikallisiin toimijoihin, yhteistyöverkostoihin, erityisryhmiin ja paikallisiin olosuhteisiin
- Hybridiyksiköllä on oma perehdytyskansio
- Hybridiyksikölle oma läpi vuoden toimiva täsmäkoulutus ja systemaattinen harjoitteluohjelma
- Henkilöstön osaaminen varmistetaan säännöllisellä testauksella
- Hybridiyksikölle on laadittu selkeä toimintamallikuvaus
 - Toimintamallissa on kuvattu pelastajan ja ensihoitajan toimenkuvat, tehtävät, velvollisuudet ja vastuuasiat hybridiyksikössä toimittaessa. Kuvaus sisältää myös selkeät pelisäännöt ja toimintaohjeet eri tilanteisiin kuten ennalta sovitut käytänteet niin asemapalvelukseen kuin yksikön käyttöön eri tehtävillä.

POHJOIS-SAVON
PELASTUSLAITOS

PALOSUOJELURAHASTO

KYS

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Työturvallisuus

Positiivisia asioita:

- Moniammatillinen ajattelutapa tuo laajemman ymmärryksen työturvallisuuteen liittyvistä asioista ja riskeistä tehtävillä
- Työparina mies tuo turvallisuuden tunnetta

Esille tulleita riskejä:

- Työskentely työparin kanssa, jota ei tunne
- Vähäinen kommunikointi tehtävillä, kaikilla pitäisi olla CRM-aidot
- Ensihoitajan osallistuminen pelastuksen tehtäville ilman koulutusta ja oikeita suojavälineitä
- Ensihoitaja ei ymmärrä pelastuksen toimintaa ja siihen liittyviä vaaroja
- Asenne työturvavälineisiin
- Puutteet hälytysajotaidoissa, väsyneenä ajaminen
- Pienikokoinen ensihoitaja nosto- ja evakuointitilanteissa
- Hoitotilan ergonomia
- Poliisia joutuu odottamaan liian kauan tehtävillä

8.4.2017

Minna Joensuu, hankejohtaja

POHJOIS-SAVON
PELASTUSLAITOS

PALOSUOJELURAHASTO

KYS

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Potilasturvallisuus

Positiivisia asioita:

- Moniammatillisuus nähtiin hyvänä asiana potilasturvallisuuden näkökulmasta
- Palomies osaa kiinnittää huomioita asumisen turvallisuuteen
- Paareissa nelipisteturvavyöt

Esille tulleita riskejä:

- Motivaation puutteen tuomat haasteet työskentelyyn esim. aseptiikka
- Osaamiseen puutteisiin liittyvät riskit
- Kun potilaan tila sitä vaatii, tulisi ensihoitajan hoitaa potilasta eikä ajaa
- Ensihoitaja koki olevansa päätöksenteossa täysin yksin
- Puutteelliset hoitotilat
- Potilaasta ei saada tietoja (ei tunnuksia/lukitut kaapit), toisaalta välillä hoitokertomukset pöydällä kaikkien luettavana

POHJOIS-SAVON
PELASTUSLAITOS

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Vastaajien ajatuksia

- "Täytyy tuntea ja tunnustaa omat rajansa. Tietää tilanteet, missä voit toimia ja missä täytyy olla esim. johdettava. Samalla tavalla ensihoitajan tulee tietää omat osaamisensa, ym. asiat palopaikalla kuin pelastajan esim. läkehoidossa ja sen toteuttamisessa."
- "Parhaimmillaan moniammatillisessa yksikössä työskentely on erittäin antoisaa. Se myöskin kehittää ja vahvistaa ammatillista osaamistani todella paljon. Tämä kuitenkin edellyttää että työnantaja huolehtii riittävästä työnkierrosta niin että pelastaja ei "jumitu" pelkään ensihoitoyksikköön pitkäksi aikaa. Ensihoitoon motivoituneella pelastajalla jota kierrätetään tasaisesti ensihoidon ja pelastuksen yksiköissä on mielestäni moniammatillisissa yksiköissä vahva osaaminen ja motivaatio."
- "Riippuu hyvin pitkälti työparin ja omasta asenteesta, miten suhtautua asiaan. Parhaissa tapauksissa todella sujuvaa ja antoisaa yhteistyötä. Huonoimpia kokemuksia puolestaan, työparin suusta "sinä sit hoidat ne lääkkeet ja muut hoitojutut ja minä ajan!"

8.4.2017

Minna Järvenpää, ensihoitaja
"Hyvin sujuu. Potilasturvallisuus on yhteinen ajatusmalli."

POHJOIS-SAVON
PELASTUSLAITOS

PALOSUOJELURAHASTO

KYS

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Ratkaisu pienten kuntien arjen turvallisuuteen?

Kyllä...

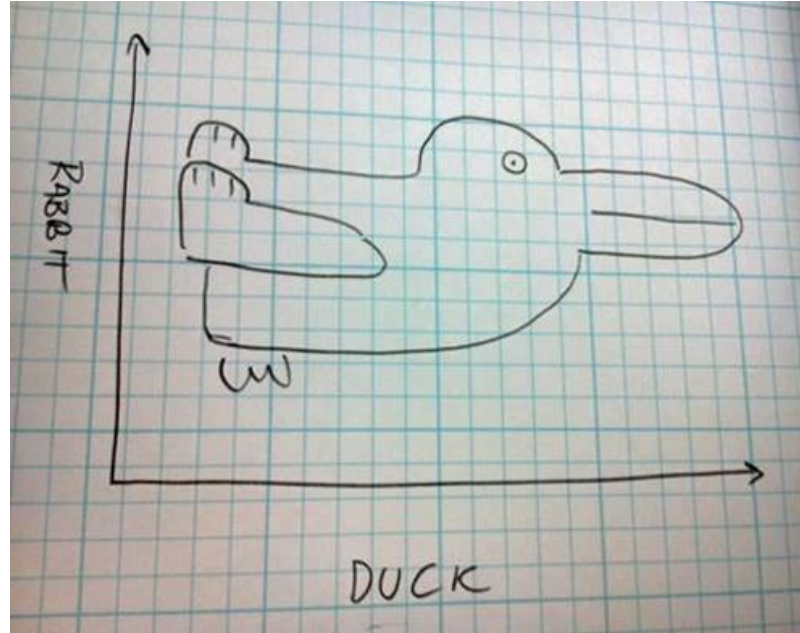
- "Että edes jossain palaa valo..."

Ehkä...

- Malli ei ehkä sovellu ihan jokaiseen toimintaympäristöön

Ei...

- Paras toimia erikseen

POHJOIS-SAVON
PELASTUSLAITOS

PSR
PALOSUOJELURAHASTO

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

XAMK
Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

”Pitäisi saada luotua ME-henkeä ja ajatella, että me toimimme YHDESSÄ kuntalaisten parhaaksi”

Aake Roininen / Savon Sanomat

8.4.2017

Minna Joensuu, hankejohtaja

POHJOIS-SAVON
PELASTUSLAITOS

PSR

PALOSUOJELURAHASTO

KYS

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

XAMK

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Moniammatillinen

tehtävillä Koulutus
pelastuksen
työvoima
tuntemus
tuki
tukeminen

Resurssi
Kotihoidon

Nopeampi

Hyvä
Kansainvälinen
vastus
ammattiosaaminen

Kiitos!

osaaminen

Minna Joensuu, minna.joensuu@kuopio.fi

POHJOIS-SAVON
PELASTUSLAITOS

PALOSUOJELURAHASTO

KYS

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

8.4.2017

Minna Joensuu, hankejohtaja